

**ВОЛИНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**НАДІЯ АЛЕНДАРЬ
НАТАЛІЯ СЕМЕНОВА**

**ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ
ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
У ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї**
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Луцьк – 2022

УДК 373.2.091:316.362(072)

А 48

Рекомендовано

Науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 3 від 16 листопада 2022 р.).

Рецензенти:

Гніровська О. З., вихователь-методист закладу дошкільної освіти №10
«Волиняночка» м. Луцьк

А 48 Алendarь Н. І., Семенова Н. І., Технологія формування здорової особистості дитини старшого дошкільного віку у взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї. [Текст] : навчально-методичний посібник. / Надія Іванівна Алendarь, Наталія Іванівна Семенова. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. 68 с.

У навчально-методичному посібнику розкрито теоретичні основи формування особистості дитини дошкільного віку. Розроблено зразки проєктів до тем дидактичних модулів та систему тренінгів для підготовки батьків до формування здорової особистості дошкільника. Представлено орієнтовні теми індивідуальних консультацій для батьків під час опрацювання дидактичних модулів та рекомендації з проведення системи тренінгових занять з дорослими членами сімей вихованців закладів дошкільної освіти.

Посібник рекомендовано здобувачам освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, викладачам ЗВО, педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти України.

УДК 373.2.091:316.362(072)

© Алendarь Н. І., Семенова Н. І., 2022
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	5
ЗРАЗКИ ПРОЄКТІВ ДО ТЕМ ДИДАКТИЧНИХ МОДУЛІВ.....	27
Проект «Будова тіла людини»	
Проект «Чистота з давніх-давен»	
Проект «За ліками – у зелену аптеку»	
Проект «Загартування в традиціях українського народу»	
Проект «Моя родина»	
Проект «Вітаміни в житті людини»	
Проект «Добрі справи – всім на радість»	
СИСТЕМА ТРЕНІНГІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАТЬКІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	37
Дидактичний модуль «Про будову тіла людини»	
Дидактичний модуль «Чистота – запорука здоров'я»	
Дидактичний модуль «Як правильно жити, щоб не хворіти»	
Дидактичний модуль «Загартуємося разом»	
Дидактичний модуль «Здоров'я гарненьке – від батька і неньки»	
Дидактичний модуль «За режимом хто слідкує, той здоров'я не марнує»	
Дидактичний модуль «Наші вчинки і слова впливають на здоров'я»	
ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ДЛЯ БАТЬКІВ ПІД ЧАС ОПРАЦЮВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МОДУЛІВ.....	44
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ СИСТЕМИ ТРЕНІНГОВИХ ЗАНЯТЬ З ДОРΟΣЛИМИ ЧЛЕНАМИ СІМЕЙ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	46
ЛІТЕРАТУРА.....	66

ВСТУП

Відродження культурно-історичних та національних традицій в Україні зумовлює завдання гармонійного, цілісного розвитку дитини як особистості, здатної в майбутньому до розв'язання різноманітних соціальних та економічних проблем. Саме тому ще з дошкільного віку необхідним є формування здорової особистості, створення умов для розвитку її компетентності у фізичній й інтелектуально-духовній сферах. Про це зазначено в Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, законах України «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Національній доктрині розвитку освіти, інструктивно-методичному листі Міністерства освіти і науки України «Про систему роботи з дітьми, які не відвідують дошкільні навчальні заклади» та інших законодавчих документах.

У сучасній науці різнобічно досліджено феномен здоров'я, розкрито гармонійну єдність фізичної, духовної та психо-соціальної його сфер, визначено чинники становлення і розвитку здоров'я особистості. Зокрема, питанням охорони, збереження і зміцнення здоров'я дітей присвячено роботи Т. Андрющенко, О. Богініч, Е. Вільчковського, Л. Волкова, Н. Денисенко, О. Дубогай, О. Іванашко, Н. Лисенко, Л. Лохвицької, З. Плохій, С. Юрочкіної та інших. Щодо формування здорової особистості в період дошкільного дитинства актуальними є праці І. Беха, О. Кононко, В. Кузьменко, С. Кулачківської, С. Ладивір, Л. Сварковської.

Нині актуальним є питання формування здорової особистості у взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї, прищеплення педагогічної культури батькам. Проте поза увагою залишилося питання, яким чином заклад дошкільної освіти має взаємодіяти з родинами вихованців, щоб забезпечити формування здорової особистості дитини старшого дошкільного віку на момент її вступу до школи, тобто якими формами, методами, прийомами, засобами це доцільно здійснювати.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Одним зі стратегічних завдань сьогоденної дошкільної освіти в Україні є «формування особистості дитини, збереження та зміцнення її фізичного, психічного і духовного здоров'я» (ст. 7 Закону України «Про дошкільну освіту», 2001 р.). Реалізація зазначеного завдання потребує з'ясування сутності поняття «здорова особистість дошкільника».

На сучасному етапі розвитку наукового знання нема єдиного підходу щодо розуміння і трактування поняття «особистість». Відійшло в минуле однобічне методологічне положення, яке використовувалося за радянських часів, що людина лише «сукупність усіх суспільних відносин». Нині все більшого визнання набуває думка про необхідність комплексного дослідження феномену особистості, тобто здійснення міждисциплінарного дослідження з наданням пріоритету психології.

Так, концепція «людинознавства» Б. Ананьєва будується на теоретичних і експериментальних дослідженнях індивідуального розвитку людини в системі синтетичного людинознавства. Одним із її напрямів є вивчення людини як особистості. Розвиток людини він розглядав як цілісний процес, результатом якого є формування її індивідуальності. Сутність його становить єдність і взаємозв'язок властивостей людини як особистості й суб'єкта діяльності, у структурі яких функціонують природні властивості індивіда [1].

Автор філософсько-психологічної концепції С. Рубінштейн розкривав поняття «особистість» на індивідуальному рівні, через вивчення всієї системи її зв'язків із зовнішнім світом і через характеристику способу її існування. У 1940 р. він уперше виклав теорію особистості, зазначивши: особистість є цілісною системою, основою зв'язку всіх психічних процесів, що їй належать і нею скеровуються. У її змісті протиставлено «індивідуальні властивості особистості» «особистісним властивостям індивіда», фактично

виділено в людині власне особистісні властивості. До них він відносить ті, що «обумовлюють суспільно значущу поведінку і діяльність людини». Відповідно, людина як особистість формується вступаючи у взаємодію з навколишнім світом і людьми. Зокрема, С. Рубінштейн розглядав особистість насамперед як «сукупність внутрішніх умов, через які переломлюються всі зовнішні впливи». Тим самим С. Рубінштейн розглядав особистість також як суб'єкт діяльності, провідною характеристикою буття якої виступають мотиви її дій та ставлення.

На думку С. Рубінштейна, поява самосвідомості означає нову стадію в розвитку особистості. Для людини стає можливим оволодіння процесом розвитку власної особистості, активне і цілеспрямоване самовиховання. Іншими словами, виникнення самосвідомості означає радикальну зміну самого типу розвитку особистості. Формування свідомої особистості – це початок довгого шляху розвитку особистості дорослої людини.

За переконаннями Г. Костюка, особистість варто розглядати як складну систему, в якій диференціюються та інтегруються психічні властивості, що розвиваються в індивіді під впливом соціальних чинників в умовах здійснення ним діяльності та спілкування з іншими людьми. Тому особистість можна вважати «системою».

На погляд О. Леонтьєва, індивід у спільній діяльності з іншими індивідами змінює навколишню дійсність і через неї змінює себе, стаючи особистістю. Він увів як основоположну для аналізу особистості категорію діяльності. Теорія особистості розкривається ним через аналіз структури мотиваційно-потребової сфери, де потреби визначаються як відправна точка будь-якої діяльності, відбиваючись у мотивах. Перші ознаки особистості проявляються тоді, коли починає встановлюватись ієрархія діяльностей або ієрархія мотивів.

О. Леонтьєв охарактеризував дві критичні точки: першого і другого народження особистості. Вони відповідають установленню ієрархічних відносин між діяльностями і виникненням самосвідомості. Тобто у концепції

розвитку особистості О. Леонтьєва центральне місце відведено поняттю діяльності. Становлення особистості в період дитинства визначається не лише тим, як вона сприймає себе в теперішньому, а й тим, як характеризує своє минуле і бачить майбутнє, а також які життєві перспективи малює перед собою. Зокрема, О. Леонтьєв уважав, що розвиток особистості дитини проявляється в зміні ієрархії мотивів діяльності. Тобто в процесі переходу на нову стадію відбувається особистісний розвиток дитини. Для дітей дошкільного віку провідною діяльністю у зростанні є гра, відповідно у сутність поняття «діяльність» він вкладає поняття «особистісний зміст».

Серед зарубіжних теорій розвитку особистості актуальними стосовно проблеми дослідження є: психодинамічна (психоаналіз З. Фрейда і аналітична теорія К. Юнга), психосоціальна (взаємозалежність особистості й суспільства Е. Еріксона), соціокультурна (К. Хорні), гуманістична (теорія самоактуалізації А. Маслоу, К. Роджерса) та ін.

Психоаналітичний напрям у теорії особистості розробив засновник психоаналізу З. Фрейд. У ньому представлено взаємозв'язок між особистісними структурами «Id», «ego», «suprego» і рівнями свідомості. На думку З. Фрейда, особистість завжди перебуває у внутрішньому конфлікті з собою. Це відбувається в результаті «взаємовідносин» уроджених інстинктів, впливу суспільства і подолання едипового комплексу, що й спричиняє розвиток особистості.

На думку К. Юнга, автора аналітичної теорії особистості, сутність якої полягає в доведенні здатності людини до самопізнання та саморозвитку. Процес індивідуалізації (злиття її свідомого і несвідомого) дає змогу «самості» стати центром особистості, що, в свою чергу, допомагає індивідууму досягти самореалізації. Розвиток особистості у К. Юнга розглядається як динамічний процес, у якому виділяємо деякі протиріччя з поглядами З. Фрейда, хоча вони обидва визначають як необхідність забезпечення розвитку особистості.

У поглядах американського психолога Е. Еріксона знайшла відображення теорія взаємозалежності розвитку особистості й суспільства. Він наголошував на соціокультурній зумовленості психіки людини і наголошував, що поведінка людини має біосоціальну природу та пристосувальний характер. На думку Е. Еріксона, необхідно привертати увагу до здатності людини переборювати життєві труднощі психосоціального характеру, оскільки кожна особиста і соціальна криза є стимулом до особистісного зростання індивідуума. Ним було запроваджено і розкрито поняття психосоціальної ідентичності як основного чинника психічного здоров'я людини. Він також розробив теорію восьмистадіального розвитку особистості, яку проходить кожен у своєму житті.

Більшість інших постфрейдистів, за основу вчення яких було взято психодинамічну орієнтацію, як і Е. Еріксон, значну роль відводили культурним і міжособистісним чинникам у формування особистості. Так, гуманістична теорія психоаналізу Е. Фромма розкриває взаємодію соціокультурного впливу з унікальними людськими потребами в процесі формування особистості. Маючи «позитивну свободу», досягнення якої здійснюються через «спонтанну активність», діти діють відповідно до «власної внутрішньої природи». Саме спрямування її, на думку Е. Фромма, сприятиме формуванню особистості.

Соціокультурна теорія особистості набула розвитку в поглядах К. Хорні. Сутність її концепції полягає у важливості культурних і соціальних впливів на розвиток особистості. Характеризуючи період дитинства, вона зазначила, що для цього вікового етапу є значимими потреби в задоволенні й безпеці. Тож для нашого дослідження актуальною є думка К. Хорні про те, що дорослі (батьки й вихователі) мають дбати про безпеку життєдіяльності дитини, оберігаючи і захищаючи її здоров'я, тобто піклуватися про здоров'я особистості.

Американський представник персонологічного напрямку психології особистості (диспозиційної теорії) Г. Олпорт, якого вважають засновником

системного підходу до вивчення особистості й укладачем лексики опису її рис, розглядав особистість як динамічну організацію особливих мотиваційних систем, звичок, установок і особистісних рис усередині індивіда, які визначають унікальність його пристосування до середовища. Метою вивчення, на його погляд, має бути здорова особистість.

На думку американського психолога А. Маслоу, який є одним із провідних представників так званої гуманістичної психології, особистість необхідно розглядати цілісно. Основні праці А. Маслоу присвячені вивченню психологічно здорової і духовно повноцінної особистості. Головним його досягненням є розробка концепції самоактуалізації особистості, яка, існуючи у вигляді вроджених потенційних можливостей, проявляється під впливом соціальних умов. Увівши поняття «самоактуалізація», він зазначав, що її як здатність мають усі психічно здорові й повноцінно себе реалізуючі творчі особистості. За цих умов він зауважував на необхідності активної і продуктивної діяльності в розвитку особистості. За концепцією особистості А. Маслоу, самоактуалізація особистості є тим основним стрижнем, навколо якого будується психологічне благополуччя. Під психологічним благополуччям розуміється не лише психічне і фізичне здоров'я особистості, але й реалізація цією особистістю своїх можливостей.

Ще один зарубіжний представник гуманістичної психології (феноменологічного напрямку в теорії особистості) К. Роджерс у структурі особистості найголовнішим вважав Я-концепцію, яка утворюється внаслідок взаємодії суб'єкта із зовнішнім (насамперед соціальним) середовищем. За його теорією, особистість має повно реалізувати власне «Я», збагачуючи накопичений досвід і створюючи індивідуальну унікальність. К. Роджерс, досліджуючи педагогічні умови, необхідні для здійснення процесу гармонійно поєданого морального і розумового розвитку, зазначив, що він проходитиме успішніше, коли дитина вільно усвідомлюватиме власний життєвий досвід. Становлення особистості має відбуватися через прагнення до свідомої діяльності й творчості. У процесі актуалізації розширюються і

зростають можливості для загального становлення особистості. Йому належить авторство клієнтоцентричного (людиноцентричного) підходу, що в сучасній психології здобуло широкої популярності під назвою дитиноцентричний підхід.

Ознайомлення з основними характеристиками поняття «особистість» (*personality*) у сучасній науковій літературі дозволяє виявити такі основні тенденції у його тлумаченні: а) через риси поведінки людини; б) як системної соціальної якості, якої набуває індивід у предметній діяльності та спілкуванні, що характеризує рівень і якість вияву в нього суспільних відносин, найважливішими ж характеристиками виступають активність та спрямованість особистості; в) у контексті формування особистісних рис; г) як типово психологічний феномен, де в основу покладено конкретний суспільний досвід (розвиток) індивіда, людини як носія свідомого; г) через практично-типологічний підхід: гармонійно та різнобічно розвинена особистість; д) як динамічної, відносно стабільної, цілісної системи інтелектуальних, соціально-культурних, морально-вольових якостей людини.

Таким чином, психологічна та педагогічна науки єдині у визначенні, що особистість необхідно розглядати як цілісну систему з певною сумою окремих рис, що розвиваються у соціальному оточенні. Проте у контексті нашого дослідження потребують деталізації й осмислення сутність, закономірності та чинники розвитку особистості в період дошкільного дитинства. Зупинимося на аналізі окремих авторських теорій особистості.

Значний внесок у розробку питання формування особистості в дошкільному віці зробили психологи Л. Божович, Л. Виготський, Д. Ельконін та ін. У їхніх працях здійснено спробу окреслити основні стадії процесу формування особистості дитини, охарактеризувати діалектику, рушійні сили і механізми послідовної зміни провідних мотивів діяльності дитини. Визначено, що в дитинстві формуються основні мотиваційні, інструментальні, стильові риси особистості.

Так, Л. Виготський, розробивши культурно-історичну теорію особистості, відзначав, що особистість людини (відповідно до її потреб і свідомості) створюється тими суспільними за своєю природою відносинами, в які вона включається у своїй діяльності. Ситуація розвитку дитини сама собою є соціальною і культурною ситуацією: всі її контакти опосередковуються відносинами з іншими людьми, насамперед – дорослими.

У дослідженнях Л. Божович розкрито природу і шляхи формування стійкості особистості. Базуючись на поняттях «провідна діяльність», «соціальна ситуація розвитку», які введені Л. Виготським, Л. Божович дослідила динаміку взаємодії діяльності й міжособистісного спілкування дитини, що формує її внутрішню позицію. Ця позиція є однією з головних характеристик особистості, передумовою її розвитку, що розуміється як сукупність основних мотивів діяльності. Продовжуючи вчення О. Леонтьєва, вона надавала пріоритет ідеї діяльнісного підходу в особистісному становленні дошкільника.

Вагомий доробок у розробку ідей становлення особистості, включаючи період дитинства, здійснили українські психологи (І. Бех, О. Запорожець, О. Кононко, В. Кузьменко, Г. Костюк, В. Котирло, Т. Піроженко, Ю. Приходько, Т. Титаренко), виділивши такі базові положення [5; 6; 22; 26; 32; 33]:

- в основі розвитку особистості лежить предметно-перетворювальна діяльність, яка в дитячому віці є результатом власної внутрішньої діяльності (О. Запорожець);
- розвитку особистості дитини сприяє її навчання (Г. Костюк);
- рушійною силою розвитку особистості є стимулювання її самосвідомості як механізму регуляції поведінки (І. Бех);
- у формуванні особистості дитини провідну роль відіграє ціннісне ставлення до однолітків (Ю. Приходько);

- психологічні закономірності, механізми та умови становлення особистісної позиції як елементарної форми самовизначення дошкільника (О. Кононко);

- особливості періоду дошкільного дитинства у становленні особистості (В. Котирло, Т. Піроженко, Т. Титаренко).

Зокрема, Г. Костюк підкреслював, що особистість слід розглядати як складну систему, в якій диференціюються та інтегруються психічні властивості, котрі розвиваються в індивіда під впливом соціальних факторів в умовах здійснення ним діяльності та спілкування з іншими людьми. Структура особистості має таку чотиривимірність: мотиваційну, чуттєву (або емоційну), пізнавальну, діяльнісну.

На думку І. Беґа, «основу внутрішнього світу особистості становлять розвинені особистісні цінності». Ціннісну систему людини учений розуміє «як складний регулятор людської життєдіяльності, що охоплює і зовнішній для людини світ, і власне людину, в усіх її об'єктивних характеристиках».

Дослідження О. Кононко базуються на дотриманні принципу дитиноцентризму. Нею встановлено, що «особистісне становлення дошкільника є цілісним за змістом і характером, перспективно спрямованим процесом змінюваності в ході його розвитку соціальної та індивідуальної зрілості, життєвої компетентності, позиції у світі. Воно фіксує неперервний перехід якості буття дошкільника як особистості з нижчого на вищий рівень».

Таким чином, здійснений аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави зробити висновок, що нині науково доведено: природа (спадковість) і середовище – два провідних чинники в розумінні сутності особистості. Проте визначальний вплив соціальних і природних чинників на розвиток особистості відбувається через її суб'єктивний світ як результат тієї внутрішньої роботи самої особистості, «в процесі якої зовнішнє, проходячи через внутрішнє, переробляється, освоюється і використовується нею в практичній діяльності».

У сучасній парадигмі виховання особистість дитини кваліфікується (за дослідженнями А. Бойко) як найвища цінність, самоціль суспільства, причина і критерій усіх соціально-економічних перетворень, а отже, суб'єкт і мета виховання. У нашому дослідженні мова йтиме про формування особистості, а тому назріла потреба обумовити тлумачення понять «виховання» і «формування».

Формування – в оперантному наuczінні (форма наuczіння, в якій правильна реакція або зміна поведінки підкріплюється і стає більш імовірною; називається також інструментальним наuczінням): підкріплення поведінки, яка все більше і більше наближається до бажаної. Отже, в контексті дисертаційної роботи формування розглядатимемо як культивування у дитини бажаної, педагогічно доцільної поведінки.

Формування особистості – вид розвитку особистості, зміна психологічної динамічної функційної структури особистості, її змісту під впливом зовнішніх чинників. Формування особистості має декілька видів, кожний із яких специфічний для певного її ієрархічного рівня: тренування, вправи, навчання і виховання тощо.

На думку Л. Виготського, «виховання можна визначити як планомірний, доцільний, умисний вплив і втручання у процес природного зростання організму». Враховуючи це, провідною ідеєю дослідження є забезпечення систематичного і послідовного педагогічного підходів до розвитку особистості дитини дошкільного віку, оскільки формування особистості здійснюється в процесах соціалізації індивіда і спрямованого виховання, освоєння нею соціальних норм і функцій (соціальних ролей), оволодіння різноманітними видами і формами діяльності, що потребує особливої уваги. У центрі нашого дослідження є – специфічно дитяча діяльність, характерна для дошкільного віку: саме вона є найбільш сприятливою для розвитку дитини, її виховання.

Відтак виховання особистості – збагачення моральної свідомості й поведінки дошкільника, його залучення до світу вироблених людством

цінностей, формування ціннісних основ ставлення до навколишнього світу та самого себе, закладання фонду його «хочу» (потреб, прагнень, намірів, мрій, інтересів, життєвих планів, мотивів, цілей). Звідси впливає необхідність з'ясування сутності періоду дошкільного віку. Характеристику особливостей специфіки цього вікового етапу знаходимо в різних джерелах. Зокрема:

- дошкільний вік – базовий етап фізичного, психологічного та соціального становлення особистості дитини (ст. 4 п. 3 Закону України «Про дошкільну освіту»);

- дошкільний вік це період життя дитини у широкому розумінні – від народження до початку навчання у школі, у вузькому – від 3 до 6 (7) років. У характеристиці дошкільного віку базуємося на класичній схемі періодизації дитинства Д. Ельконіна, який визначає психологічний вік епохою, циклом, у якому загальні закони розвитку набувають якісно своєрідного вираження. Розвиток дитини, на його думку, є постійним переходом від однієї вікової групи до іншої, що пов'язано зі змінами будови особистості. Під кінець дошкільного віку дитина здатна управляти своєю поведінкою, спираючись на внутрішнє мовлення та розумові дії, не потребує зовнішньої регуляції, заперечуючи або відкидаючи її. Яскраво виражена саморегуляція є свідченням дошкільного розвитку та кризою 6 (7) років. Основними психологічними новоутвореннями старшого дошкільного віку є: виникнення схематичного контура дитячого світогляду, внутрішніх етичних інстанцій, супідрядності мотивів (мотив «хочу» поступається місцем мотиву «можу» і «треба»), довільної поведінки, особистої свідомості;

- дошкільний вік характеризується інтенсивним розвитком дитячих потреб. Серед них найважливішими є: потреба у спілкуванні, за допомогою якої засвоюється соціальний досвід; потреба в зовнішніх враженнях, через яку формуються пізнавальні здібності; потреба в рухах, що зумовлює оволодіння цілою системою різноманітних навичок і вмінь.

Досліджуючи розвиток дітей дошкільного віку, сучасні психологи (О. Кононко, С. Кулачківська, С. Ладивір) зазначають, що в цей період

найбільш суттєві зміни охоплюють різні психічні сфери. По-перше, в цьому віці є вже достатньо усталеними й функціонально дієвими такі «внутрішні інстанції» підростаючої особистості, як її образ «Я», самооцінка, самолюбство, рівень домагань, особистісні очікування тощо, котрі опосередковують будь-які види активності дитини й дають їй змогу діяти самостійно – від імені власного «Я». Поява цих інстанцій як регуляторів діяльності й поведінки є свідченням диференціації внутрішньої та зовнішньої сторін особистості дитини і розвитку в неї здатності діяти згідно з поставленою метою. По-друге, під кінець дошкільного віку з'являється одне з найважливіших новоутворень – супідрядність мотивів, тобто діяльність 6-річних дошкільників дедалі більше спонукається не окремими, ізольованими від інших мотивами, що не пов'язані один з одним, а певною системою мотивів, завдяки чому й розвивається здатність дитини до реалізації власного вибору, що дає їй змогу діяти свідомо, самостійно, відповідно до суспільно значущих вимог. По-третє, на основі зазначених змін формуються довільність поведінки й нове ставлення дитини до себе, до своїх можливостей та вчинків. Відповідно, у контексті нашого дослідження, – до власного здоров'я як до найвищої життєвої цінності.

Охарактеризовані новоутворення у сфері особистості за доцільних педагогічних умов виховання закономірно ведуть до розвитку всіх психічних процесів: сприймання, пам'яті, уяви, мислення тощо. Ці процеси у дітей старшого дошкільного віку набирають довільного характеру, збагачуються за змістом та вдосконалюються за регулятивними функціями. Завдяки залученню старших дошкільників до різних видів діяльності відповідно до їхніх уподобань, схильностей та інтересів формується вибіркоче оцінне ставлення до тих видів, у яких вони найшвидше досягнуть успіху, тобто до суб'єктивно значущих, а отже, до самих себе. Таким чином, створюються позитивні передумови для розвитку здібностей підростаючої особистості (С. Кулачківська, С. Ладивір). Як зазначає О. Кононко: «Комплексною характеристикою дошкільника як суб'єкта життя є життєдіяльність. Вона

відображає процес концептуалізації дитиною навколишнього світу та себе в ньому, акумулює різноманітні прояви суб'єктної активності особистості, розкриває діяльнісну та діалогічну сутність дошкільника. Здатність дитини зазначеного віку не лише залежати від умов своєї життєдіяльності, а й певним чином впливати на них, відбивається в її позиції щодо оточення та самої себе».

Неоднозначним у сучасній науці є питання структури особистості у рамках соціально-психологічного, індивідуально-психологічного, діяльнісного та генетичного наукових підходів. У нашій роботі ми спираємося на підхід Ф. Лерша про синтез двох вимірів структури особистості: соціально-психолого-індивідуального та діяльнісного. У результаті структура особистості розглядається як єдність пізнавального, мотиваційного та вчинкового.

Детальніше пояснення складових особистісного зростання дитини в дошкільному віці дано в Коментарі до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: «для визначення життєвої компетентності» дитини необхідно враховувати «не лише те, що вона знає, а й уміє, позитивно ставиться, адекватно діє». Тобто структура особистості включає:

- знання і вміння;
- емоції і ставлення;
- дії і поведінку,

що в цілому формують особистість дитини.

Враховуючи зазначене вище, під формуванням особистості дошкільника ми розуміємо розвиток особистості (у віці до 6 років) на основі здійснення на неї виховного впливу. Відповідно, розробляючи методiku експерименту, виділятимемо когнітивний компонент (знання), мотиваційний (прагнення) та діяльнісний (поведінка), що забезпечить реалізацію принципу дитиноцентризму.

З'ясувавши сутність поняття «особистість дитини», уточнюємо зміст інтегрованого поняття «формування здорової особистості дитини». Як уже

зазначалося, у процесі формування особистості в дошкільному дитинстві закладаються всі її основи, за умови повноцінної життєдіяльності відбувається становлення системи цінностей, де здоров'я є провідною цінністю. За твердженням сучасних дослідників (Г. Беленька, О. Богініч, М. Машовець), упродовж останніх років «усе чіткіше виявляється необхідність радикальних змін у стратегії збереження та поліпшення здоров'я людини, фундаментом якої є формування «Я-концепції» особистості. Процес формування здоров'я, що передбачає і потребу в здоровому способі життя, а отже й активність у процесі самовдосконалення, потребує залучення дитини до нього з самого народження». Відтак умовами особистісного зростання є знання, прагнення, поведінка особистості, виховний вплив, який чиниться на неї, і відповідно зміст її діяльності.

Формування індивідуального здоров'я має відбуватися з раннього віку. У дослідженнях про пріоритетність цінності здоров'я як базової у системі цінностей особистості відзначається, що впровадження оздоровчої парадигми у систему життєвих цінностей підкреслює очевидність зростання значущості гуманістичної спрямованості життя суспільства (І. Бех, О. Богініч, Е. Вільчковський, Л. Волков, Н. Денисенко, О. Кононко та ін.).

У нашій державі згідно зі ст. 3 Конституції України (Основного Закону), здоров'я визначено найвищою соціальною цінністю. На сьогодні в науці існує понад 200 визначень цієї категорії. Розглядаючи поняття «здоров'я», фахівці акцентують увагу на різних його аспектах. Протягом історії людства за всіх суспільно-економічних формацій проблема здоров'я посідала важливе місце в соціальному, економічному та культурному житті суспільства і була тісно пов'язана з розвитком виробництва й формуванням суспільного буття.

Сучасні філософсько-культурологічні та психолого-педагогічні науки свідчать, що здоров'я людини є складним феноменом глобального значення, який може розглядатися як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорія, як індивідуальна і суспільна цінність, явище системного

характеру, динамічне, постійно взаємодіюче з навколишнім середовищем, що, у свою чергу, постійно змінюється. Загальноприйнятим у міжнародному обігу є визначення здоров'я, яке викладене у преамбулі Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (1948 р.): «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад». У цьому визначенні підкреслюється взаємозв'язок між складовими здоров'я і важливістю цієї сукупності. Якщо хвороби розуміють як дію сукупності руйнівних процесів в організмі людини, наслідком яких є не лише погіршення фізичного самопочуття, то вони ведуть до зміни особистості, відхилення в емоційно-вольовій та мотиваційній сферах. Відповідно «усвідомлення людиною цінності здоров'я як життєвого пріоритету визначає її бережливе ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих». З огляду на таку позицію збереження, зміцнення і поліпшення здоров'я передбачає усунення негативних наслідків хворобливих переживань, небажаних установок, невпевненості у власних силах, тривожності та інших хворобливих і межових станів. Здоров'я можемо визначити як глобальний психічний стан особистості, для якого характерна динамічна гармонійність внутрішніх переживань і спрямованість діяльності людини.

На підставі зазначеного вище даємо визначення суміжних понять: «*здоров'я особистості*» й «*особистісне здоров'я*». Здоров'я особистості – це стан благополуччя (фізичного, психічного, соціально-морального), що характеризується відсутністю відповідних хворобливих проявів і забезпечує повноцінну й адекватну умовам навколишньої дійсності життєдіяльність особистості (задоволення, оптимізм, успішність, емоційний комфорт тощо). Особистісне здоров'я трактуємо як відповідальність конкретного індивіда за вироблення необхідних власних орієнтацій, спрямованих на визнання здоров'я найвищою цінністю, стан його фізичного, психічного і соціально-морального здоров'я як основи свого життя, ставлення до себе та інших людей.

Н. Денисенко пропонує розрізняти фізичне здоров'я (гармонійна взаємодія всіх органів та систем, їх динамічна зрівноваженість із середовищем), психічне здоров'я (інтелектуальна, емоційна та волева активність), соціальне здоров'я (здатність дитини контактувати з однолітками й дорослими в різних життєвих ситуаціях; нестресовий стиль життя) та духовне здоров'я (усвідомлення особистістю свого «Я» як частки природи і суспільства; прояв морально-вольових рис характеру у справах, спрямованих на творення, віра у вищі духовні цінності – Бога, добро, любов, відповідальність перед іншими людьми, безкорисливість).

У дослідженні Т. Андрющенко представлено трактування дефініції «власне здоров'я дошкільників» як «оптимальний стан організму, який характеризується гармонійною сформованістю фізичної, психічної, духовної та соціальної складових здоров'я, залежить від способу життя дитини, її ставлення до оточуючого світу» [2].

Одним із найважливіших положень у розгляді проблеми щодо усвідомлення здорового способу життя в дошкільному віці О. Іванашко вважає наявність об'єктивної мотивації, завдяки якій дитина починає діяти, підпорядковуючи свої безпосередні поривання опосередкованим мотивам. Усвідомлення дитиною мотивів своєї діяльності взаємопов'язане зі становленням її самосвідомості у системі особистісного становлення. Одним із суттєвих параметрів цього процесу, на думку автора, є перехід поведінки на рівень її свідомої регуляції. Отже, здоровий спосіб життя є однією з форм життєздійснення, яка зорієнтована на розвиток, збереження та відтворення фізичного, соціального й особистісного здоров'я.

Щодо критеріїв здоров'я дітей дошкільного віку Г. Беленька, О. Богініч, М. Машовець пропонують: стосовно «...морального здоров'я – я вибираю (це особистісний, вільний, моральний вибір кожного індивіда, що ґрунтується на особистісній відповідальності), критерієм духовного здоров'я визначено – я прагну, а для соціального – я здатний. Відповідність здоров'я індивіда цим критеріям забезпечить його гармонійну життєдіяльність,

узгодженість біологічної, психічної, духовної і соціальної ліній буття». Запропоновані критерії ми взяли за основу під час визначення основних компонентів поняття «здорова особистість дитини 6-го року життя» [9].

Як зазначають О. Кононко та О. Кочерга, здорову особистість необхідно виховувати з моменту народження дитини, особливо активізуючи педагогічний вплив у період дошкільного віку. Адже, по-перше, саме на дошкільний вік припадають важливі сенситивні періоди розвитку людини; по-друге, у дошкільників немає суб'єктивних причин для захворювань; по-третє, за даними психологів, у дошкільному віці в процесі активної дитячої діяльності реально виховати свідоме, бережливе ставлення до власного здоров'я [22].

Важливість цього завдання підкреслено в Базовому компоненті дошкільної освіти (Державному стандарті дошкільної освіти) в Україні. У Стандарті, здоров'язбережувальна компетентність розглядається, як здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації; дотримання основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності. Результатом розвитку цієї компетентності є потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, сукупність елементарних знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; стійка мотивація еколого-валеологічної спрямованості щодо пізнання себе та довкілля, яка спонукає до використання навичок здоров'язбережувальної поведінки [4].

Отже, дитина повинна усвідомлювати цінність здоров'я, його значення для повноцінної життєдіяльності; володіти уявленнями про основні чинники збереження здоров'я: рухова діяльність, правильне харчування, дотримання питного режиму, безпечна поведінка, догляд за тілом.

Таким чином, досягнення оптимального рівня здоров'я (включаючи всі його складові – фізичне, психічне й соціальне, як визначено в Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні,

Інструктивно-методичному листі Міністерства освіти і науки України «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в закладі дошкільної освіти») та розвитку дітей є критерієм ефективності виховного впливу на особистість, який має здійснюватися як з боку батьків, так і з боку педагогів дошкільного навчального закладу. На думку сучасних українських психологів (В. Кузьменко, С. Кулачківська, С. Ладивір та ін.), саме в старшому дошкільному віці найбільше зростає інтенсивність спілкування дитини з близькими дорослими при емоційно-позитивному ставленні останніх до контактів з дитиною. У взаємодії з близькими діти виявляють особливу чутливість до настрою і характеру їхнього мовлення, рухів. Цю особливість дітей і має використовувати вихователь для моделювання різних засобів співробітництва у специфічно дитячих видах діяльності.

Збереженню здоров'я дошкільників, їх особистісному розвитку сприяє, на думку В. Кузьменко, «єдність вимог до неї з боку всіх дорослих – педагогічного персоналу дошкільного закладу, батьків, інших близьких людей. Єдність вимог і стратегічна спільність у поглядах на виховання виробляється, передусім, за умови беззаперечного прийняття педагогами сімейних цінностей, культури і традицій. Лише на цій основі має будуватися пошук таких форм роботи, які дадуть змогу виробити єдину концепцію розвитку дитини» [25].

Узагальнений погляд щодо чинників формування здорової особистості на етапі дошкільного дитинства подаємо у вигляді схеми (див. рис. 1).

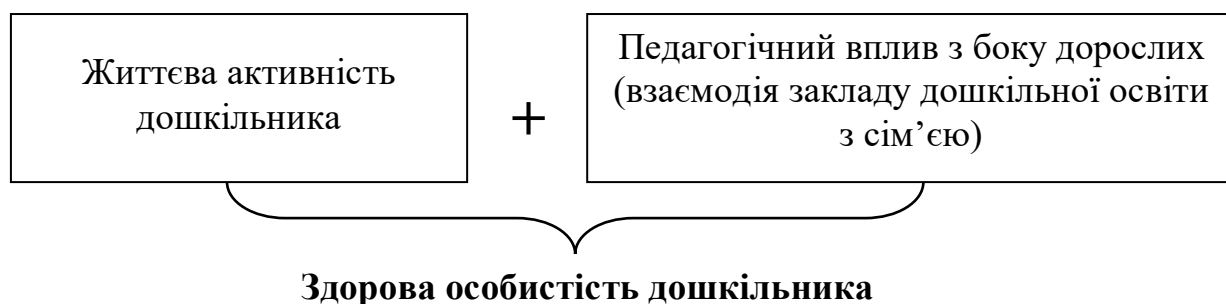

Рис. 1. Основні чинники формування здорової особистості дошкільника

Отже, для формування здорової особистості маємо забезпечити оздоровче спрямування виховного процесу на основі взаємодії дошкільного навчального закладу з родинами вихованців. Підтвердження цієї думки знаходимо в поглядах О. Кононко: «Оскільки фізичне здоров'я нерозривно пов'язане з психічним, соціальним і духовним, його забезпечення можливе лише за умови поєднання ... оптимальної системи педагогічних впливів ... чого можна досягти за чіткої координації дій медичного персоналу, вихователів, батьків, психологічної служби». У контексті нашого дослідження актуальним є те, що автор, синтезувавши поняття «особистість» і «здоров'я», розробила критерії здорової особистості: відповідність уявлень характеру поведінки; зрілість особистісних сфер (емоційної, вольової, пізнавальної); орієнтація на високий стандарт, реалізація свого потенціалу (фізичного, психічного, соціально-морального). Таким чином, структурно модель здорової особистості акумулює в собі здоров'я особистості, психологічне благополуччя, психологічну захищеність, повноцінний розвиток, соціалізацію, тобто особистісне зростання через здійснення активної життєдіяльності в поєднанні з педагогічним впливом з боку дорослих, що передбачає взаємодію дошкільного навчального закладу з родинами щодо означеного питання [22].

Відповідно, головним завданням має бути виховання у дітей – зростаючих особистостей – ставлення до здоров'я як до найважливішої життєвої цінності, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя і в кінцевому підсумку – формування оздоровчої культури як складника особистості. Як зазначають Г. Беленька, О. Богініч, М. Машовець, «...оздоровча культура особистості – це не лише оздоровча усвідомленість, але й динамічний стереотип поведінки, що формується на основі переконань і особистісних потреб, забезпечує бережне ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей». Отже, у процесі особистісного зростання в дошкільному віці діти мають усвідомлювати цінність здоров'я як найбільшу базову цінність.

Таким чином, *здорова особистість* – це особистість, яка готова сприймати педагогічний (виховний) вплив у цілому, в тому числі щодо культивування здоров'ятворчої діяльності, аналізувати його з позицій власного життєвого досвіду і втілювати модель здоров'я у власній поведінці. Тобто поняття «здорова особистість» синтезує гармонійне поєднання знань про здоров'я (когнітивний компонент), прагнень бути здоровим (мотиваційний компонент) і здоров'ятворчу поведінку (діяльнісний компонент). Висловлене вище ми трактуємо як авторське основоположне робоче визначення, що наочно подаємо у вигляді схеми (див. рис. 2).

Тобто «здорова особистість дитини 6-го року життя» – це особистість, яка зорієнтована на позитивне сприйняття моделі здорового способу життя, запропонованого дорослими, прагне до її підтримання, орієнтуючись на високий стандарт і реалізацію власного потенціалу (фізичного, психічного, соціально-морального); знає про здоров'я та його чинники; застосовує отримані знання у повсякденній діяльності, проявляючи відповідний характер поведінки і зрілість особистісних сфер (емоційної, вольової, пізнавальної).

Рис. 2. Складові поняття «здорова особистість»

Аналіз психолого-педагогічних праць з досліджуваної проблеми дав змогу сутнісно сформулювати поняття «*формування здорової особистості*»

дитини 6-го року життя». Це – процес засвоєння дитиною знань про здоров'я (когнітивний компонент), забезпечення прагнення бути здоровою (емоційно-мотиваційний компонент) і застосування цих знань та мотивації на практиці (діяльнісний компонент). Це формування забезпечується у процесі здійснення дорослими (вихователями дошкільних навчальних закладів і батьками) виховання оздоровчого спрямування, що забезпечує розвиток усіх компонентів здоров'я дітей як найбільшої базової цінності. Повноцінне формування здорової особистості в дошкільному віці є ефективним лише за умови забезпечення взаємодії дітей і дорослих у системі: «педагоги – діти – батьки».

Актуальність зазначеного питання знаходить підтвердження у працях багатьох науковців, які підкреслюють, що проблема здоров'я, а звідси – і формування здорової особистості, є стрижнем виховної роботи з дошкільниками, і тому вона обов'язково має здійснюватися педагогами й батьками. Зокрема, в роботах Т. Бойченко, Н. Денисенко, Л. Лохвицької, С. Юрочкіної подано програми спільних дій з батьками щодо виховного впливу на дітей задля формування їх як здорових особистостей. Так, Т. Бойченко розробила методичні рекомендації і поради для батьків, як виростити дитину здоровою. Н. Денисенко акцентує увагу на формуванні здоров'я дітей в освітньо-виховному процесі дошкільних навчальних закладів. У дослідженні С. Юрочкіної розкриваються шляхи ефективності валеологічного виховання дошкільників: валеологічна освіта педагогічних працівників і батьків, створення валеологічних умов у закладі дошкільної освіти й родині [37]. Проте поза увагою залишилося питання формування здорової особистості дитини в період дошкільного дитинства на етапі її вступу до школи, що є особливо важливим у зв'язку із введенням обов'язкової дошкільної освіти для дітей старшого дошкільного віку і впровадженням програми «Впевнений старт».

Необхідною умовою створення дієвої методики дослідно-експериментальної роботи з дітьми 6-го року життя та їхніми родинами є

опора на програмне забезпечення дошкільного навчального закладу. У контексті досліджуваної нами проблеми актуальною є авторська програма Л. Лохвицької «Про здоров'я треба знати, про здоров'я треба дбати». Зміст та пропоновані у цій програмі форми роботи вихователів зі старшими дошкільниками було покладено нами в основу розробки власної експериментальної технології формування здорової особистості дитини (ТФЗОД).

Актуальним завданням сучасного дошкільного навчального закладу є забезпечення педагогізації знань батьків, спільна турбота про кожну дитину, про її здоров'я. Разом із тим, за наявності чималої кількості праць із проблеми взаємодії дошкільного навчального закладу та сім'ї, залишається нерозкритим питання формування здорової особистості дитини 6-го року життя у процесі цієї взаємодії. Це питання буде розглянуто в наступних розділах нашого дослідження.

Таким чином, уточнивши сутність понять «особистість», «формування особистості», «формування особистості в період дошкільного дитинства», «здоров'я особистості», «особистісне здоров'я», ми вивели на основі розкриття понять «здорова особистість» і «здорова особистість дитини 6-го року життя» робоче визначення поняття «формування здорової особистості дитини 6-го року життя», яким будемо оперувати в ході проведення дослідно-експериментальної роботи, і зробили такі висновки:

- особистість є одним із провідних понять, яке перебуває в полі зору наукових досліджень психологів та педагогів і має відповідно полінаукове трактування: «соціальна істота, здатна до відповідального самовизначення в різних життєвих ситуаціях»;

- становлення особистості відбувається у процесі та в умовах її життєдіяльності. Активна фаза формування особистості припадає на дошкільне дитинство. Для цього періоду характерним є формування особистості у процесі здійснення на дитину виховних впливів;

- базову основу особистості становить система цінностей, що закономірно формується у дошкільному віці. Фундаментальними серед них виступають цінності, пов'язані зі здоров'ям особистості та сім'єю;

- поняття «здоров'я» розглядається сьогодні як інтегративна якість особистості, яка включає такі складові: фізичну, психічну, соціальну і духовну. У процесі формування здорової особистості необхідно враховувати основні її компоненти: знання і вміння, позитивне ставлення і прагнення, а також дії й активність, які проявляє дитина. Усвідомлення здоров'я як цінності становить основу культури особистості;

- поняття «здорова особистість» синтезує та гармонійно поєднує в собі поняття «здоров'я» у сукупності його складових та структуру особистості: знання про здоров'я (когнітивний компонент), прагнення бути здоровим (мотиваційний компонент) і здоров'ятворчу поведінку (діяльнісний компонент), що й стало робочим визначенням провідного поняття дослідження;

- враховуючи особливості дошкільного віку, у формуванні здорової особистості важливим є забезпечення узгоджених виховних впливів з боку батьків і педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. Тому вважаємо за необхідне розробку та експериментальне впровадження технології формування здорової особистості дитини 6-го року життя у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї.

ЗРАЗКИ ПРОЄКТІВ ДО ТЕМ ДИДАКТИЧНИХ МОДУЛІВ

1. Проєкт «Будова тіла людини».

Мета: Розвивати в дитини пізнавальний інтерес до будови власного тіла. Сформувати в неї загальне уявлення про будову тіла людини. Стимулювати пошукову активність у процесі збору інформації за темою. Збагачувати стосунки батьків і дітей досвідом спільної творчо-пізнавальної діяльності в процесі створення Проєкту «Будова тіла людини».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом.

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: уточнити, що знають діти про будову власного тіла, будову і функції окремих органів тіла. Розвивати інтерес до пошукової діяльності. Виховувати ціннісне ставлення до здоров'я.

2. Мотивація діяльності.

Мета: дати поняття, що для збереження здоров'я необхідно знати, як правильно функціонують органи тіла. Спонукаати дітей і батьків виготовити міні-книжку «Будова тіла людини» і продумати її презентацію.

Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: Спонукаати батьків обговорити з дитиною актуальність проблеми, доцільність виготовлення міні-книжки «Будова тіла людини». Сприяти взаємодії батьків і дітей у процесі планування діяльності.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки міні-книжок «Будова тіла людини».
2. Презентація Проєктів у закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді інсценізації казок, мандрівок, інформаційних повідомлень, конкурсу «Найрозумніший», КВК тощо.

2. Проєкт «Чистота з давніх-давен».

Мета: Розвивати в дитини інтерес до історії розвитку людства. Сформувати в неї загальне уявлення про використання в Україні природних засобів при виконанні гігієнічних процедур в давнину. Стимулювати пошукову активність в процесі збору інформації за темою. Зміцнювати стосунки батьків і дітей у процесі спільної творчо-пізнавальної діяльності під час створення Проєкту «Чистота з давніх-давен».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити наявність у дітей знань про використання в побуті рослин давніми українцями. Розвивати інтерес до пошукової діяльності. Виховувати повагу до звичаїв і традицій українського народу.

2. Мотивація діяльності.

Мета: викликати в батьків і дітей інтерес до історії виникнення сучасних засобів гігієни. Спонукаати їх до виготовлення міні-книжки «Старовинні засоби догляду за тілом».

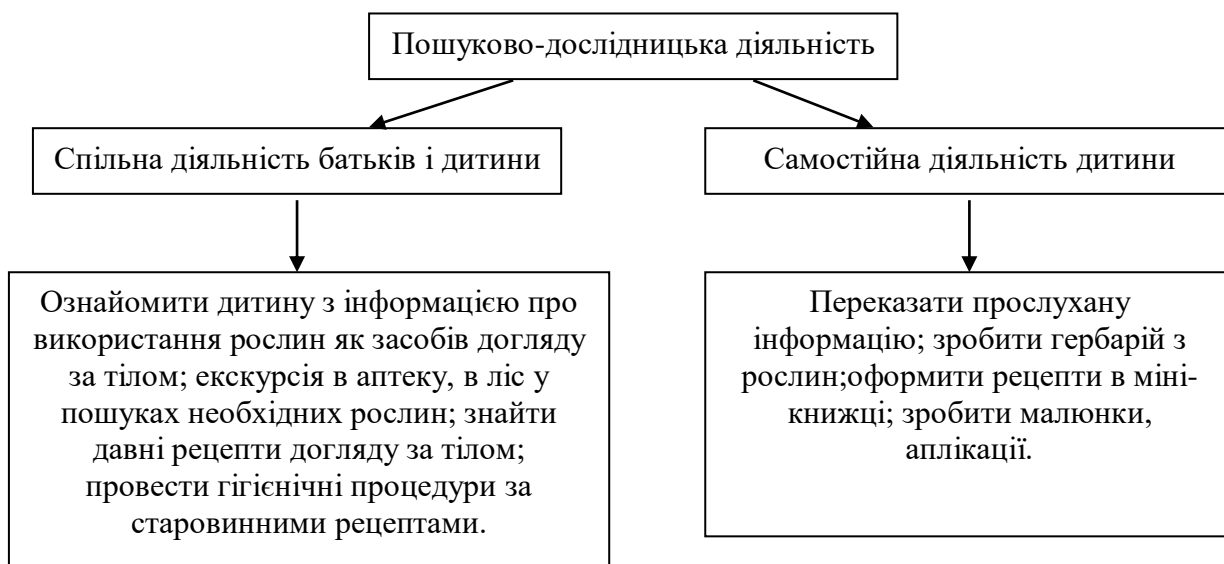
Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: батькам пропонується обговорити з дитиною доцільність виготовлення міні-книжки «Старовинні засоби догляду за тілом», скласти разом план-схему діяльності.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.

2. Презентація відбувається в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді сюжетно-рольових ігор, інсценізацій, «мандрівок у минуле», інформаційних повідомлень тощо.

3. Проєкт «За ліками – у зелену аптеку».

Мета: Розвивати в дитини прагнення вивчати властивості лікарських трав. Сформувати в неї загальне уявлення про народну медицину.

Стимулювати пошукову активність в процесі збору інформації за темою. Збагачувати стосунки батьків і дітей досвідом спільної творчо-пізнавальної діяльності в процесі створення Проєкту «За ліками – у зелену аптеку».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити знання дітей про лікарські трави. Розвивати інтерес до пізнання природи. Виховувати повагу до традицій України.

2. Мотивація діяльності.

Мета: Спонукати дітей встановлювати взаємозв'язок між людиною і рослинним світом. Розширювати уявлення дошкільників про шляхи здобуття інформації в сучасному світі. Викликати в батьків і дітей бажання виготовити довідник «Рослини-лікарі».

Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: спонукати батьків обговорити з дитиною актуальність виготовлення довідника «Рослини-лікарі»; вибрати, для лікування яких захворювань буде вестися пошук рецептів із лікарських рослин; визначити, який вигляд матиме довідник по закінченні роботи.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.
2. Презентація Проєктів в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді інсценізацій, засідання старійшин, інформаційних повідомлень, конкурсу «Найрозумніший» тощо.

4. Проєкт «Загартування в традиціях українського народу».

Мета: Розвивати в дитини інтерес до оздоровчих традицій українського народу. Сформувати в неї уявлення про залежність стану здоров'я людини від загартованості її організму. Стимулювати взаємодію батьків і дитини в процесі збору інформації за темою.

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити знання дітей про традиції ставлення українського народу до сонця, повітря і води. Розвивати інтерес до пошуково-дослідницької діяльності. Виховувати дбайливе ставлення до здоров'я.

2. Мотивація діяльності.

Мета: викликати в дітей інтерес до вивчення давніх українських традицій. Розширювати уявлення дошкільників про позитивний вплив на здоров'я природних загартувальних чинників. Виховувати у дітей відповідальне ставлення до спільної діяльності з батьками.

Другий етап. Підготовчий.

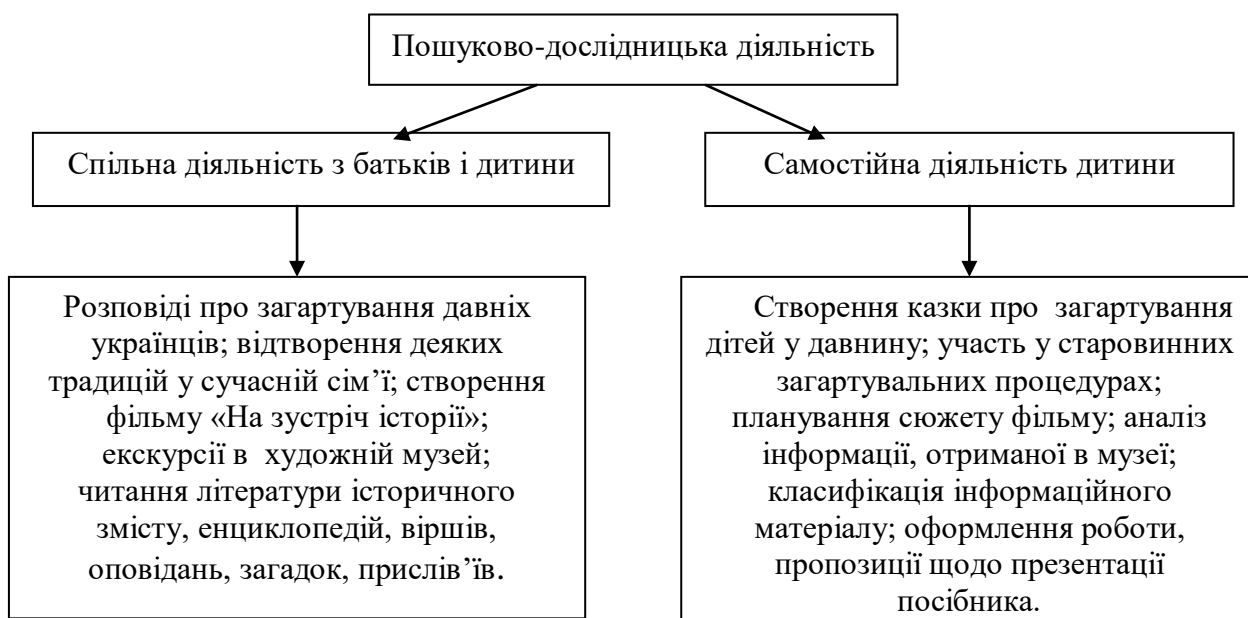
1. Обговорення проблеми.

Мета: сприяти взаємодії батьків і дітей у процесі визначення основної мети дослідження. Визначити, які загартувальні традиції будуть

досліджуватися. Вирішити, який вигляд матиме посібник по закінченні роботи.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.
2. Презентація Проєктів в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді інсценізацій, засідання «Клубу знавців історії України», брейн-рингу, інформаційних повідомлень, перегляду відеофільмів тощо.

5. Проєкт «Моя родина».

Мета: формувати в дитини соціальну компетентність через пізнання історії власної родини. Розширити її знання про родовід, традиції родини. Виховувати повагу до всіх членів родини. Стимулювати взаємодію батьків і дитини в процесі збору інформації за темою і виготовлення буклету «Моя родина».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити знання дітей про членів власної родини. Розвивати інтерес до пошуково-дослідницької діяльності. Виховувати дбайливе ставлення до здоров'я членів родини.

2. Мотивація діяльності.

Мета: викликати в дітей інтерес до ознайомлення з історією життя кожного члена родини. Формувати уявлення дошкільників про оздоровчий вплив позитивних емоцій на здоров'я всіх членів родини. Виховувати у дітей повагу до рідних людей. Активізувати в батьків і дітей бажання виготовити буклет «Моя родина».

Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: сприяти взаємодії батьків і дітей у процесі визначення основної мети дослідження. Визначити, які аспекти життя членів родини будуть досліджуватися. Вирішити, який вигляд матиме буклет по закінченні роботи.

Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.

2. Презентація Проєктів в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді сімейних вистав, засідання клубу «Знавців історії родини», перегляду відеофільмів про життя родин тощо.

6. Проєкт «Вітаміни в житті людини».

Мета: Формувати в дитини знання про вітаміни як сполуки, що життєво необхідні для організму людей і тварин. Розширити її уявлення про те, що вітаміни забезпечують інтенсивний обмін речовин у швидкозростаючому організмі дитини. Стимулювати взаємодію батьків і дитини в процесі виготовлення інформаційного збірника «Вітаміни в житті людини».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити наявність у дітей знань про вітаміни. Розвивати інтерес до пошуково-дослідницької діяльності. Виховувати дбайливе ставлення власного до здоров'я.

2. Мотивація діяльності.

Мета: Спонукати дітей до проведення дослідження з метою виявлення у власному раціоні продуктів, багатих на певні вітаміни. Формувати уявлення дошкільників про здорове харчування.

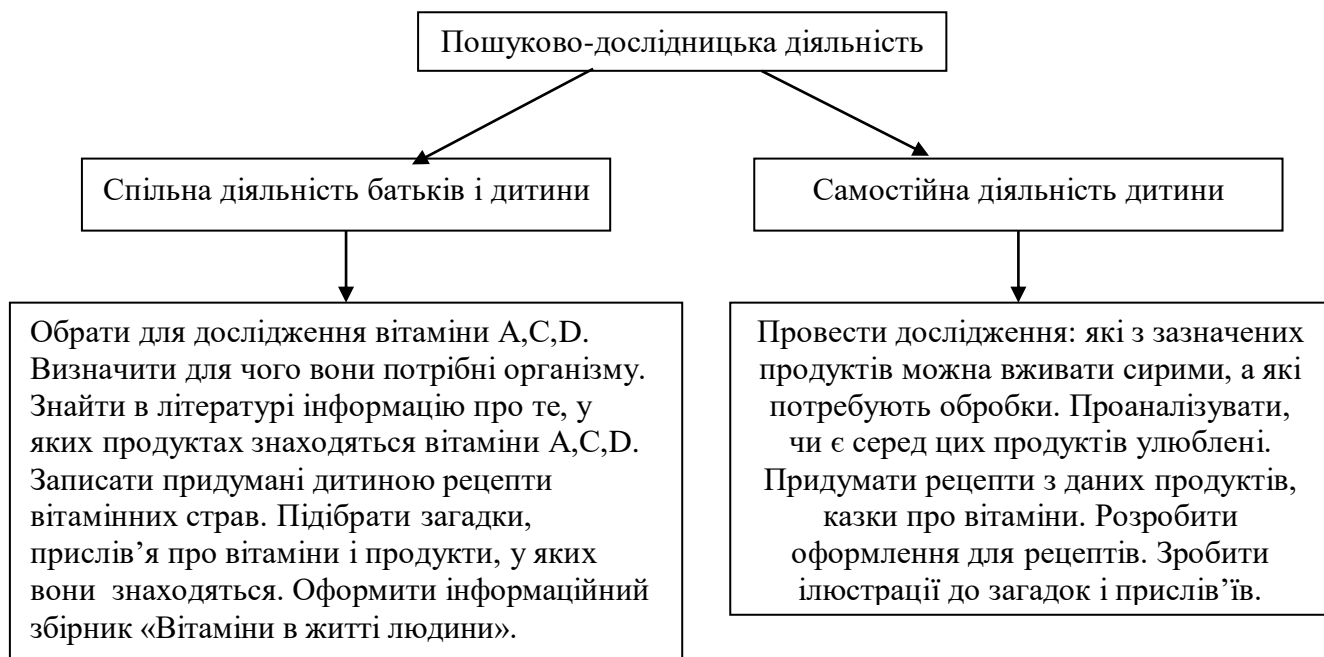
Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: акцентувати увагу на важливості обраної теми. Сприяти взаємодії батьків і дітей у процесі визначення основної мети дослідження. Вирішити, який вигляд матиме кінцевий продукт дослідження.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.
2. Презентація Проєктів в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді інсценізації казок про вітаміни, засідання клубу «Що? Де? Коли?», засідання «Круглого столу», конкурс продуктів «Містер Вітамін», «Міс Вітамінка».

7. Проєкт «Добрі справи – всім на радість».

Мета: Формувати в дошкільників уявлення про добрі вчинки, їх вплив на здоров'я людей і стосунки між ними. Вчити розрізняти добрі й недостойні вчинки. Розвивати аналітичне мислення. Виховувати в дітей бажання наслідувати позитивні приклади оточуючих. Стимулювати взаємодію батьків і дитини в процесі виготовлення «Енциклопедії добрих справ».

Вид Проєкту: сімейний, груповий.

Час роботи над Проєктом: 2 тижні.

Хід роботи над Проєктом

Перший етап. Постановка проблеми.

1. Бесіда.

Мета: виявити наявність у дітей вміння класифікувати вчинки. Розвивати інтерес до пошуково-дослідницької діяльності. Виховувати поважне ставлення до оточуючих людей.

2. Мотивація діяльності.

Мета: Спонукаати дітей до проведення дослідження змісту знайомих казок з метою виявлення добрих справ, які роблять в них герої. Виховувати прагнення робити добрі вчинки. Викликати в батьків і дітей бажання виготовити «Енциклопедію добрих справ».

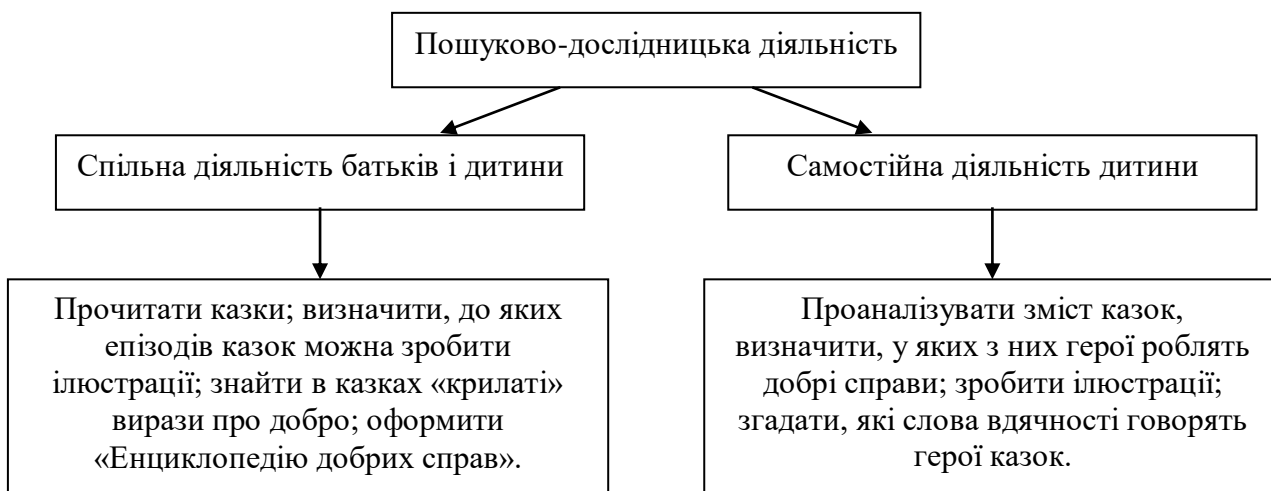
Другий етап. Підготовчий.

1. Обговорення проблеми.

Мета: акцентувати увагу на важливості обраної теми. Сприяти взаємодії батьків і дітей у процесі визначення основної мети дослідження. Вирішити, який вигляд матиме кінцевий продукт дослідження.

2. Розробка плану діяльності.

Третій етап. Робота над Проєктом.

Четвертий етап. Презентація Проєкту.

1. Організація виставки Проєктів.

2. Презентація Проєктів в закладі дошкільної освіти за участю батьків у вигляді інсценізації фрагментів казок, доповідей «Магістрів Добрих Справ», засідання клубу «Експертів казок» тощо.

СИСТЕМА ТРЕНІНГІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАТЬКІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

1. До дидактичного модуля 1 «Про будову тіла людини».

Тема: «Про будову тіла». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1	Вправа «Знайомство».	індивідуальна робота	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мозковий штурм	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Продовж речення».	мікрофон	5 хв.
2.2.	Вправа «Дитина запитує про власне тіло ...».	мозковий штурм	10 хв.
2.3.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «У здоровому тілі – здоровий дух»	робота в малих групах	25 хв.
2.4.	<i>Інформаційний блок.</i> «Що має знати дошкільник про власне тіло?»	міні-лекція	15 хв.
2.5.	Вправа «Дослідження функцій органів тіла»	робота в малих групах	25 хв.
2.6.	Вправа «Вчимося робити масаж».	робота в парах	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Одягнемо чоловічка».	індивідуальна робота	5 хв.

2. До дидактичного модуля 2 «Чистота – запорука здоров'я».

Тема: «Як привчати дитину до чистоти». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1.	Вправа «Хто я, чому я тут».	мікрофон	5 хв.
1.2.	Вправа «Сонечко».	мозковий штурм	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Квітка умінь».	робота в малих групах	5 хв.
2.2.	Вправа «Гігієнічні навички – це...».	мозковий штурм	10 хв.
2.3.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Гігієнічні навички, якими здатна оволодіти дитина старшого дошкільного віку».	міні-лекція	10 хв.
2.4.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Якщо відсутня гігієна».	робота в малих групах	25 хв.
2.5.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Вплив засобів фольклору на формування навичок дбати про чистоту тіла».	міні-лекція	10 хв.
2.6.	Вправа «Кран відкрийся, ніс умийся...»	робота в малих групах	20 хв.
2.7.	Вправа «Вчимося витиратися».	робота в парах	10 хв.
2.8.	Вправа «Роби, як я»	мікрофон	5 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Мильні бульбашки».	індивідуальна робота	5 хв.

3. До дидактичного модуля 3 «Як правильно жити, щоб не хворіти».

Тема: «Будьмо здорові». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1.	Вправа «Знайомство».	індивідуальна робота	5 хв.
1.2.	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мозковий штурм	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». «Посмішка».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Продовж речення».	мікрофон	10 хв.
2.2.	Вправа «Дитячі хвороби».	мозковий штурм	10 хв.
2.3.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Здоров'я моєї дитини».	індивідуальна робота	15 хв.
2.4.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Складові здоров'я».	міні-лекція	10 хв.
2.5.	Вправа «Складання ілюстрованих казок».	робота в малих групах	15 хв.
2.6.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Профілактика порушення постави в дітей».	міні-лекція	10 хв.
2.7.	Вправа «Спинка рівенька – здоров'я міцненьке».	робота в парах	15 хв.
2.8.	Вправа «Портрет здорової сім'ї».	індивідуальна робота	10 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Веселка».	індивідуальна робота	5 хв.

4. До дидактичного модуля 4 «Загартовуємось разом».

Тема: «Загартування – основа здоров'я». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1	Вправа «Знайомство».	індивідуальна робота	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мозковий штурм	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Загартування: за і проти».	робота в малих групах	10 хв.
2.2.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Картина вихідного дня сімей».	індивідуальна робота	15 хв.
2.3.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Вплив сонця, повітря й води на здоров'я дитини».	міні-лекція	10 хв.
2.4.	Вправа «Бажано. Обов'язково. Не можна».	карусель	20 хв.
2.5.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Принципи загартування».	міні-лекція	10 хв.
2.6.	Вправа «Почніть із себе».	акваріум	15 хв.
2.7.	Вправа «Програма загартування членів сім'ї».	індивідуальна робота	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Сонечко».	індивідуальна робота	5 хв.

5. До дидактичного модуля 5 «Здоров'я гарненьке – від батька і неньки».

Тема: «Здоров'я дитини плекаймо в родині». Тривалість 2 години 10 хвилин.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1.	Вправа «Знайомство».	індивідуальна робота	5 хв.
1.2.	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мозковий штурм	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Роль родини в житті дитини».	мікрофон	5 хв.
2.2.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Сходінка важливих справ».	індивідуальна робота	10 хв.
2.3.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Дитина в любові зростає здорова...».	міні-лекція	10 хв.
2.4.	Вправа «5 проявів любові».	мозковий штурм	15 хв.
2.5.	Вправа «Вимога–прохання».	карусель	15 хв.
2.6.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Дорослі – приклад для дитини».	міні-лекція	10 хв.
2.7.	Вправа «Ні, шкідливим звичкам!»	робота в малих групах	20 хв.
2.8.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Батьки – партнери».	міні-лекція	10 хв.
2.9.	Вправа «Малюємо разом».	робота в парах	10 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Віконце у світ».	індивідуальна робота	5 хв.

6. До дидактичного модуля 6 «За режимом хто слідкує, той здоров'я не марнує».

Тема: «За режимом живемо кожну днину». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1.	Вправа «Знайомство».	індивідуальна робота	5 хв.
1.2.	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мікрофон	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Режим дня – це...».	мікрофон	5 хв.
2.2.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Що нам відомо про режим?».	мозковий штурм	10 хв.
2.3.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Значення режиму для здоров'я дитини».	міні-лекція	10 хв.
2.4.	Вправа «Відмінємо режим».	мозковий штурм	15 хв.
2.6.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Складові режиму дня».	міні-лекція	10 хв.
2.7.	Вправа «Ранок, день, вечір, ніч».	ажурна пилка	20 хв.
2.8.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Організація режиму дня дитини в умовах сім'ї».	міні-лекція	10 хв.
2.9.	Вправа «Режим дня дитини вдома».	робота в малих групах	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «День-ніч».	індивідуальна робота	5 хв.

7. До дидактичного модуля 7 «Наші вчинки і слова впливають на здоров'я».

Тема: «Вчинки мають бути добрими». Тривалість 2 години.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Час
1.	ВСТУП		
1.1	Вправа «Знайомство».	робота в парах	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу».	мікрофон	5 хв.
1.3.	Презентація теми.	міні-лекція	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування».	індивідуальна робота	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА		
2.1.	<i>Оцінка рівня інформованості.</i> Вправа «Добрі вчинки – це...».	незакінчене речення	5 хв.
2.2.	<i>Актуалізація проблеми.</i> Вправа «Як поводять себе діти?».	мозковий штурм	10 хв.
2.3.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Якості, котрі необхідно виховувати в дитини».	міні-лекція	10 хв.
2.4.	Вправа «Які наші діти?».	карусель	15 хв.
2.6.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Роль прикладу дорослих у формування позитивних рис характеру дитини».	міні-лекція	10 хв.
2.7.	Вправа «Я зробив би так...».	робота в малих групах	20 хв.
2.8.	<i>Інформаційне повідомлення.</i> «Вплив вчинків на стан здоров'я оточуючих».	міні-лекція	10 хв.
2.9.	Вправа «Мої відчуття».	робота в малих групах	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА		
3.1.	Вправа «Терези сподівань».	індивідуальна робота	5 хв.

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ДЛЯ БАТЬКІВ ПІД ЧАС ОПРАЦЮВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МОДУЛІВ

Дидактичний модуль 1 «Про будову тіла людини»

1. Інформаційна скарбничка з теми «Про будову тіла».
2. Що необхідно знати дошкільнику про себе.
3. Як розказати дитині про органи тіла людини.
4. Методи, які доцільно використовувати під час занять з дитиною.
5. Правила використання дидактичних ігор у роботі з дошкільником.
6. Технологія створення Проєкту «Будова тіла людини».

Дидактичний модуль 2 «Чистота – запорука здоров'я»

1. Інформаційна скарбничка з теми «Чистота – запорука здоров'я».
2. Основні правила догляду за тілом.
3. Методика проведення дослідів.
4. Правила використання дидактичних ігор у роботі з дитиною.
5. Технологія створення Проєкту «Чистота з давніх-давен».

Дидактичний модуль 3 «Як правильно жити, щоб не хворіти»

1. Інформаційна скарбничка з теми «Як правильно жити, щоб не хворіти».
2. Нестандартне обладнання для фізичного розвитку дошкільників.
3. Плоскостопість: вправи для корекції та попередження захворювання.
4. «Зелена аптека» – у кожній родині.
5. Як вчити дитину доглядати за хворим.
6. Проведення сюжетно-рольової гри в домашніх умовах.
7. Технологія створення Проєкту «рослини – лікарі».

Дидактичний модуль 4 «Загартовуємось разом»

1. Інформаційна скарбничка з теми «Загартовуємось разом».
2. Підготовка обладнання для загартовувальних процедур.
3. Методика організації дослідницької діяльності з дошкільниками.

4. Технологія створення Проєкту «Загартування в традиціях українського народу».

Дидактичний модуль 5

«Здоров'я гарненьке – від батька і неньки»

Інформаційна скарбничка з теми «Здоров'я гарненьке від батька і неньки».

1. Як уникнути помилок у вихованні дитини.
2. Статеве виховання дитини в родині.
3. Контроль негативних емоцій.
4. Технологія створення Проєкту «Моя родина».

Дидактичний модуль 6

«За режимом хто слідкує, той здоров'я не марнує»

1. Інформаційна скарбничка з теми «За режимом хто слідкує, той здоров'я не марнує».
2. Причини неспокійних снів дитини.
3. Організація рухового режиму дошкільника.
4. Особливості харчування дитини дошкільного віку.
5. Технологія створення Проєкту «Вітаміни в житті людини».

Дидактичний модуль 7

«Наші вчинки і слова впливають на здоров'я»

1. Інформаційна скарбничка з теми «Наші вчинки і слова впливають на здоров'я».
2. Ознайомлення дитини з етикетом.
3. Створення ситуацій для формування в дітей позитивних моральних якостей.
4. Як себе поводити, якщо дитина повторює лайливі слова.
5. Технологія створення Проєкту «Добрі справи всім на радість».

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ПРОВЕДЕННЯ СИСТЕМИ ТРЕНІНГОВИХ ЗАНЯТЬ З ДОРΟΣЛИМИ
ЧЛЕНАМИ СІМЕЙ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЖОВТЕНЬ

1. Тема: «Про будову тіла». Тривалість – 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	2.	3.	4.	5.
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати на бейджиках своє ім'я, представитися членам групи, уточнивши, батьками якої дитини вони є.	Індивідуальна робота	Бейджики, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам розробити правила групи, виконання яких дозволить ефективно провести тренінг.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Доцільність надання дітям знань про власний організм. Обсяг, у якому рекомендовано надавати дошкільникам інформацію. Роль дослідницької діяльності в ознайомленні дітей з функціями органів тіла людини.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Хмарини сподівань».	Індивідуальна робота	Плакат «Хмарини сподівань», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Продовж речення». Ведучий починає речення «Дитина знає, що її тіло складається з...». Учасники по черзі, не повторюючись, додають слово.	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.2.	Вправа «Дитина запитує про власне тіло ...». Ведучий пропонує батькам записати запитання, які найчастіше ставлять діти стосовно будови і функцій власного тіла.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	10 хв.
2.3.	Актуалізація проблеми. Вправа «У здоровому тілі – здоровий дух». Учасники об'єднуються в три малих групи. Кожна група створює колективну картину, на якій зображено, що необхідно людині для того, щоб бути здоровою. Спрямувати учасників на висловлювання думки про умови, необхідні для повноцінного розвитку організму дитини.	Робота в малих групах	Аркуш паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали.	25 хв.
2.4.	Інформаційний блок. «Що має знати дошкільник про власне тіло?» Тези: «Зовнішня будова тіла», «Будова та функції шкіри», «Зовнішній вигляд та функції очей», «Будова та функції вух», «Будова та функції органів дихання: ніс, легені», «Будова та функції деяких органів травлення: зуби, язик, ротова порожнина, стравохід, шлунок, кишківник», «Серце та кров».	Міні-лекція	Слайди	15 хв.
2.5.	Вправа «Дослідження функцій органів тіла». Кожна група має придумати, за допомогою яких дослідів можна визначити разом з дитиною функції органів тіла: 1 підгрупа – шкіри, 2 – очей, 3 – вух, 4 – носа, 5 – язика. Продемонструвати досліди.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А4, ручки, фарби, підручні матеріали, ефірні олії, продукти харчування тощо	25 хв.
2.6.	Вправа «Вчимося робити масаж». Ознайомити батьків з основними правилами проведення масажу.	Робота в парах	Навчальні плакати	15 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
3.1.	Вправа «Одягнемо чоловічка». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікерами із записами позитивних вражень прикрасити одяг намальованого на плакаті чоловічка. Стікери із записами негативних вражень прикріпити під його ногами.	Індивідуальна робота	Плакат із зображенням чоловічка, стікери, ручки	5 хв.

ЛИСТОПАД

2. Тема: «Як привчати дитину до чистоти». Тривалість – 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Хто я, чому я тут». Учасникам пропонується написати своє ім'я, назвати його і відповісти на запитання: «Чому я беру участь у цьому тренінгу?»	Мікрофон	Мікрофон, бейджик, ручки	5 хв.
1.2	Вправа «Сонечко». Ведучий роздає учасникам стікери жовтого кольору і пропонує написати одну умову для ефективної співпраці. 1. На листі А1 малюють сонечко. 2. У вигляді променів прикріплюють умови (в одному промені – схожі за змістом пропозиції). 3. Переформувати умови в норми поведінки і підписати під відповідним променем.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	5 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
1.3.	Презентація теми. Тези: Актуальність проблеми. Гігієнічні навички, які необхідно формувати в дитини в умовах сім'ї. Використання фольклору під час виконання гігієнічних процедур. Прийоми догляду за тілом. Роль прикладу дорослого у формуванні в дитини гігієнічних навичок.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Рушничок».	Індивідуальна робота	Плакат «Рушничок», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Квітка умінь». Ведучий об'єднує учасників у 3-4 групи, роздає їм пелюстки квітки, на яких вони мають дописати закінчення речення щодо гігієнічних навичок дитини: «Моя дитина самостійно вміє...». Прикріпити пелюстки до квіток.	Робота в малих групах	Аркуш А1, стікери, зображення серединки квітки, пелюстки квітки, фломастери	5 хв.
2.2.	Вправа «Гігієнічні навички – це...». Ведучий пропонує батькам сформулювати визначення поняття «гігієнічні навички».	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.3.	Інформаційне повідомлення. «Гігієнічні навички, якими здатна оволодіти дитина старшого дошкільного віку». Ведучий інформує учасників, що при належному вихованні старші дошкільники можуть самостійно вмиватися, митися, купатися, чистити зуби, вуха, мити волосся. Під час сюжетно-рольових ігор вони використовують здобуті навички.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.4.	Актуалізація проблеми. Вправа «Якщо відсутня гігієна». Учасники об'єднуються в 3-4 малих групи. Кожна група створює колективну картину, на якій зображено, якою може стати людина та її оточуюче середовище, якщо вона не буде виконувати гігієнічні процедури.	Робота в малих групах	Аркуш паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали	25 хв.
2.5.	Інформаційне повідомлення. «Вплив засобів фольклору на формування навичок дбати про чистоту тіла». Ведучий пояснює, які загадки, примовлянки, вірші необхідно використовувати під час проведення з дитиною гігієнічних процедур. Чому міні-форми фольклору сприяють формуванню гігієнічних навичок.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.6.	Вправа «Кран відкрийся, ніс умийся...». Учасники об'єднуються у 3-4 групи. Кожна група має згадати фольклорні твори, які доцільно використовувати під час виконання дитиною гігієнічних процедур. Один із творів презентувати у вигляді інсценівки чи пантоміми.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А4, ручки	20 хв.
2.6.	Вправа «Вчимося витиратися». Ознайомити батьків з основними способами витирання рук, обличчя. Пояснити, у чому їх ефективність.	Робота в парах	Навчальні плакати	10 хв.
	Вправа «Роби, як я». Ведучий пропонує учасникам закінчити речення щодо виконання дорослим гігієнічних процедур: «Моя дитина спостерігає, як я ...».	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
3.1.	Вправа «Мильні бульбашки». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити до цілих бульбашок на плакаті. Стікери із записами негативних вражень прикріпити до бульбашок, що луснули.	Індивідуальна робота	Плакат із зображенням мила, цілих мильних бульбашок і тих, що луснули, стікери, ручки	5 хв.

ГРУДЕНЬ

3. Тема: «Будьмо здорові». Тривалість – 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			

1.	2.	3.	4.	5.
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати своє ім'я на бейджику і представитися членам групи.	Індивідуальна робота	Бейджики, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам розробити правила групи, виконання яких дозволить ефективно провести тренінг.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Актуальність проблеми. Поняття здоров'я. Основні ознаки здоров'я. Складові здоров'я. Чинники здоров'я. Дитячі хвороби. Вправи для формування правильної постави.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Посмішка».	Індивідуальна робота	Плакат «Посмішка», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Продовж речення». Ведучий починає речення «Здоров'я – це ...». Учасники по черзі, не повторюючись, додають слово. По закінченню вправи формулюється поняття «здоров'я».	Мікрофон	Мікрофон	10 хв.
2.2.	Вправа «Дитячі хвороби». Ведучий пропонує батькам записати, які хвороби бувають переважно в дитячому віці.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.3.	Актуалізація проблеми. Вправа «Здоров'я моєї дитини» Кожен учасник має зобразити у вигляді схеми чи малюнку стан здоров'я своєї дитини.	Індивідуальна робота	Аркуші паперу А4, маркери, фломастери, олівці.	15 хв.
2.4.	Інформаційне повідомлення. «Складові здоров'я». Ведучий розповідає батькам про те, що здоров'я людини складається з чотирьох сфер: фізичної, психічної, соціальної та духовної. Акцентується увагу на тому, який спосіб життя треба вести, щоб здоровим.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.5.	Вправа «Складання ілюстрованих казок». Учасникам пропонується об'єднатися в 4 групи і створити картини на теми: «Я-фізичне», «Я-психічне», «Я-соціальне», «Я-духовне». До кожної картини придумати казку.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали.	15 хв.
2.6.	Інформаційне повідомлення. «Профілактика порушення постави в дітей». Ведучий пояснює причини виникнення в дошкільників порушення постави, наслідки цієї хвороби, доцільність проведення її профілактики.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.7.	Вправа «Спинка рівенька – здоров'я міцненьке». Ведучий презентує батькам вправи для зміцнення м'язового корсажу. Батьки мають схематично їх замалювати і відтворити на практиці.	Робота в парах	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	15 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.8.	Вправа «Портрет здорової сім'ї». Батькам пропонується намалювати портрет власної родини, яка є абсолютно здоровою.	Індивідуальна робота	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	10 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
3.1.	Вправа «Веселка». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити до веселки. Стікери із записами негативних вражень прикріпити до таблеток, які лежать під веселкою	Індивідуальна робота	Плакат із зображенням веселки, таблеток, стікери, ручки	5 хв.

СІЧЕНЬ

4. Тема: «Загартування – основа здоров'я». Тривалість – 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати своє ім'я на бейджіку і розказати про нього.	Індивідуальна робота	Бейджіки, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам внести корективи в розроблені раніше правила групи.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Актуальність проблеми. Загартування – основний засіб профілактики захворювань. Вплив природних чинників на організм дитини. Принципи загартування дошкільників.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Річка сподівань».	Індивідуальна робота	Плакат «Річка сподівань», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Загартування: за і проти». Ведучий пропонує учасникам об'єднатися у 3 групи. Кожна група на окремому аркуші визначає позитивні і негативні сторони загартування: 1 група – сонцем, 2 група – водою, 3 група – повітрям.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А 3, олівці, фломастери	10 хв.
2.2.	Актуалізація проблеми. Вправа «Картина вихідного дня сімей». Пропонуються плакати з зображенням квартири, парку, річки. Кожен учасник має намалювати на стікері свою сім'ю і прикріпити його на тому плакаті, де зображено місце відпочинку сім'ї у вихідні дні.	Індивідуальна робота	Плакати з зображенням квартири, парку, річки; стікери, маркери, фломастери, олівці.	15 хв.
2.3.	Інформаційне повідомлення. «Вплив сонця, повітря й води на здоров'я дитини». Ведучий повідомляє батькам про позитивний вплив природних чинників на організм дитини. Про послідовність і систематичність проведення процедур як основної умови загартування.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.4.	Вправа «Бажано. Обов'язково. Не можна». Учасникам пропонується об'єднатися в 3 групи і розробити правила загартування дитини 1–водою, 2 – повітрям і 3 – сонцем. Правила об'єднати у три колонки: «Під час загартування водою (повітрям, сонцем) бажано...». «Під час загартування водою (повітрям, сонцем) обов'язково...». «Під час загартування водою (повітрям, сонцем) не можна...». Аркуші передаються по колу, учасники інших груп доповнюють правила.	Карусель	Аркуші паперу А1, фломастери, олівці.	20 хв.
2.5.	Інформаційне повідомлення. «Принципи загартування». Ведучий знайомить учасників з основними принципами загартування: поступовості, систематичності, урахування індивідуальних особливостей дитини.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.6.	Вправа «Почніть із себе». Учасникам пропонується об'єднатися у дві групи. Одна група утворює коло, друга – сідає всередину кола. Група в центрі кола обговорює можливі варіанти організації загартування в сім'ях. Інша група після закінчення дискусії відповідає на запитання ведучого.	Акваріум	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	15 хв.
2.7.	Вправа «Програма загартування членів сім'ї». Кожний учасник має написати міні-програму загартування членів власної сім'ї на найближчий місяць.	Індивідуальна робота	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	15 хв.

3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
----	------------------	--	--	--

1.	2.	3.	4.	5.
3.1.	Вправа «Сонечко». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити до сонця. Стікери із записами негативних вражень залишити в річці сподівань.	Індивідуальна робота	Плакати із зображенням сонця і річки сподівань, стікери, ручки	5 хв.

ЛЮТИЙ

5. Тема: «Здоров'я дитини плекаймо в родині». Тривалість – 2 год. 10 хв.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати своє ім'я на бейджику і розказати, чи є таке ж ім'я в інших членів родини.	Індивідуальна робота	Бейджики, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам доповнити розроблені раніше правила групи.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, скотч	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Актуальність проблеми. Взаємостосунки в родині. Шкідливі звички дорослих.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Будинок сподівань».	Індивідуальна робота	Плакат «Будинок сподівань», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			

1.	2.	3.	4.	5.
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Роль родини в житті дитини». Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свою думку щодо значення родини в житті дитини.	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.
2.2.	Актуалізація проблеми. Вправа «Сходінка важливих справ». Запропонувати батькам намалювати сходінку й розставити на східцях життєві справи (робота, виховання дітей, друзі, захоплення тощо) відповідно до їх значимості для учасника. Проаналізувати місце дитини на цій сходінці.	Індивідуальна робота	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	10 хв.
2.3.	Інформаційне повідомлення. «Дитина в любові зростає здорова...». Ведучий повідомляє учасникам про здоров'ятворче значення для дитини батьківської любові.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.4.	Вправа «5 проявів любові». Учасникам пропонується об'єднатися в 5 груп і описати значення кожного прояву любові для розвитку дитини: 1 гр. – «доторкання», 2 гр. – «слова заохочення», 3 гр. – «час, проведений разом», 4 гр. – «допомога», 5 гр. – «подарунки».	Мозковий штурм	Аркуші паперу А1, фломастери, олівці.	15 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.5.	Вправа «Вимога–прохання». Учасникам пропонується об'єднатися у дві групи. Одна група утворює внутрішнє коло, друга – зовнішнє. Учасники з внутрішнього (нерухомого) кола демонструють картки, де представлені фрази у вигляді вимоги до дитини. Учасники з зовнішнього кола мають перефразувати вимогу на прохання. Після відповіді вони роблять крок вправо і отримують нове завдання від іншого учасника внутрішнього кола.	Карусель	Картки із сформульованими вимогами до дитини.	15 хв.
2.6.	Інформаційне повідомлення. «Дорослі – приклад для дитини». Ведучий пояснює учасникам, що спосіб життя дитини, її здоров'я в дорослому віці в більшій мірі залежить від способу життя родини, у якій вона виросла.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.7.	Вправа «Ні, шкідливим звичкам!» Учасники об'єднуються в 3 команди і створюють картини «Кошик для поганих звичок». Зображують звички, яких доцільно позбавитися. Презентація картин відбувається у вигляді інсценування авторських казок.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали.	20 хв.
2.8.	Інформаційне повідомлення. «Батьки – партнери». Ведучий розкриває значення партнерських стосунків у процесі виховання дитини.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.9.	Вправа «Малюємо разом». Учасники об'єднуються в пари і, тримаючи вдвох один олівець, мають намалювати дитину. По закінченні обговорюється вміння домовлятися в процесі діяльності.	Робота в парах	Аркуші паперу А4, олівці, фломастери	10 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
3.1.	Вправа «Віконце у світ». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити на віконце. Стікери із записами негативних вражень прикріпити до підвіконня.	Індивідуальна робота	Плакати із зображенням вікна з підвіконням, стікери, ручки	5 хв.

БЕРЕЗЕНЬ

6. Тема: «За режимом живемо кожен днину». Тривалість 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати своє ім'я на бейджикі і об'єднатися в групи за кількістю складів в імені (2, 3, 4 тощо).	Індивідуальна робота	Бейджики, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам повторити правила групи.	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Оздоровче і виховне значення режиму. Складові режиму дня. Організація режиму дня дитини вдома.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Годинник».	Індивідуальна робота	Плакат «Годинник», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Режим дня – це...». Ведучий пропонує учасникам по черзі продовжити речення роздумами щодо поняття «режим дня».	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.
2.2.	Актуалізація проблеми. Вправа «Що нам відомо про режим?». Учасники мають повідомити, що вони знають про особливості організації режиму дня для дітей дошкільного віку і значення режиму для їхнього розвитку. Ведучий фіксує всі відповіді.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, фломастери	10 хв.
2.3.	Інформаційне повідомлення. «Значення режиму для здоров'я дитини». Ведучий повідомляє учасникам про те, що режим дня є однією з умов, що забезпечують необхідний рівень фізичного і психічного розвитку дошкільників.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.4.	Вправа «Відміняємо режим». Запропонувати батькам уявити, як буде складатися день дитини без чіткого режиму, як вона себе почуватиме.	Мозковий штурм	Аркуші паперу А1, фломастери, маркери, олівці.	15 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.6.	Інформаційне повідомлення. «Складові режиму дня». Ведучий розповідає слухачам про умови організації кожного режимного процесу (денного і нічного сну, періоду неспанья, харчування дитини тощо).	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.7.	Вправа «Ранок, день, вечір, ніч». Учасники об'єднуються в 4 команди. Кожна команда отримує тексти порад спеціалістів щодо організації певного режимного процесу. Батьки вивчають інформацію в своїх групах, потім, об'єднавшись в групи, де є по одному представнику з кожної групи, обмінюються інформацією.	Ажурна пилка	Інформація щодо організації режимних процесів	20 хв.
2.8.	Інформаційне повідомлення. «Організація режиму дня дитини в умовах сім'ї». Ведучий знайомить учасників з вимогами до організації режиму дня дошкільників у сім'ї.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.9.	Вправа «Режим дня дитини вдома». Учасники об'єднуються в 3 команди і створюють картини «Режим дня дитини вдома». Необхідно відзначити як позитивні, так і негативні сторони організації домашнього режиму. Презентація картин відбувається шляхом їх «оживлення» авторами.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали.	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			

1.	2.	3.	4.	5.
3.1.	Вправа «День-ніч». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити на плакат, де зображено день. Стікери із записами негативних вражень прикріпити до плакату із зображенням ночі.	Індивідуальна робота	Плакати із зображенням дня і ночі стікери, ручки	5 хв.

КВІТЕНЬ

7. Тема: «Вчинки мають бути добрими». Тривалість 2 год.

№ п/п	Зміст роботи	Метод	Обладнання	Час
1.	ВСТУП			
1.1	Вправа «Знайомство». Учасникам пропонується написати своє ім'я на бейджику, але представити не себе, а свого колегу по тренінгу.	Робота в парах	Бейджики, маркери	5 хв.
1.2	Вправа «Вироблення правил учасників тренінгу». Ведучий пропонує учасникам повторити правила групи.	Мікрофон	Мікрофон	5 хв.
1.3.	Презентація теми. Тези: Якості людини, що гарантують здоров'я. Роль прикладу дорослих у формуванні позитивних рис характеру дитини. Вплив вчинків на стан здоров'я оточуючих.	Міні-лекція	Слайди	5 хв.
1.4.	Вправа «Очікування». Кожному учаснику пропонується написати на стікері очікування від даної зустрічі, оголосити їх і прикріпити на плакаті «Посмішка».	Індивідуальна робота	Плакат «Посмішка», стікери, ручки	5 хв.
2.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			

1.	2.	3.	4.	5.
2.1.	Оцінка рівня інформованості. Вправа «Добрі вчинки – це...». Ведучий пропонує учасникам по черзі продовжити речення роздумами щодо поняття «добрі вчинки».	Незакінчене речення	Аркуш паперу А1, маркери, фломастери	5 хв.
2.2.	Актуалізація проблеми. Вправа «Як поводитись себе діти?». Учасники мають проаналізувати, чи вміють сучасні діти проявити співчуття, запропонувати допомогу, налаштувати на позитивний настрій однолітків тощо. Ведучий фіксує всі відповіді.	Мозковий штурм	Аркуш паперу А1, маркери, фломастери	10 хв.
2.3.	Інформаційне повідомлення. «Якості, котрі необхідно виховувати в дитини». Ведучий пояснює, що основними рисами дитини, з якою буде приємно спілкуватися мають бути: дисциплінованість, ввічливість, чуйність, доброта, чесність, щирість тощо.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.4.	Вправа «Які наші діти?». Назвати позитивні й негативні риси дитини, визначити шляхи подолання негативних рис.	Карусель	Аркуші паперу А4, фломастери, олівці.	15 хв.
2.6.	Інформаційне повідомлення. «Роль прикладу дорослих у формуванні позитивних рис характеру дитини». Ведучий повідомляє, що саме приклад найдорожчих для дитини людей – батьків є найвагомим чинником у вихованні позитивних рис її характеру.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.

1.	2.	3.	4.	5.
2.7.	Вправа «Я зробив би так...». Учасники об'єднуються в 4 команди. Кожна команда отримує опис певної ситуації, аналізує її, виробляє лінію поведінки і презентує учасникам у вигляді інсценівки.	Робота в малих групах	Опис ситуацій, аркуші А4, ручки, маркери,	20 хв
2.8.	Інформаційне повідомлення. «Вплив вчинків на стан здоров'я оточуючих». Ведучий пояснює учасникам, що вчинки людини впливають на фізичне, психічне і соціальне здоров'я оточуючих і її зокрема.	Міні-лекція	Слайди	10 хв.
2.9.	Вправа «Мої відчуття». Учасники об'єднуються в 3 команди й створюють картини «Життєві ситуації». Необхідно зобразити ситуації, які відбуваються в реальному житті: позитивні й негативні. Над зображенням показати кольором настрій людини після певних вчинків: добрих чи недостойних.	Робота в малих групах	Аркуші паперу А1, ножиці, маркери, фломастери, олівці, клей, кольоровий папір, старі журнали.	15 хв.
3.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			
3.1.	Вправа «Терези сподівань». Кожен учасник має написати на стікерах свої враження від заняття. Стікери із записами позитивних вражень прикріпити на чашу терезів, що піднята вгору. Стікери із записами негативних вражень прикріпити до чаші терезів, що опущена вниз.	Індивідуальна робота	Плакати із зображенням терезів стікери, ручки	5 хв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания. М. : Наука, 1977. 380 с.
2. Андрущенко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 К., 2007. 258 с.
3. Андрущенко Т. К. Проектування особистісно зорієнтованої моделі валеологічної освіти в дошкільних навчальних закладах. *Імідж сучасного педагога*. 2008. № 7–8. С. 97–100.
4. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) наказ Міністерства науки і освіти України від 21.01.2021 № 33 https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
5. Бех І. Д. Виховання особистості : [у 2 кн.] / кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. [ред. О. І. Цибульська]. К. : Либідь, 2003. 280 с.
6. Бех І. Д. Виховання особистості : [у 2 кн.] / кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади [ред. О. І. Цибульська]. К. : Либідь, 2003. 344 с.
7. Бех І. Д. Образ «Я» як мета формування і розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 1998. № 2. С. 30–40.
8. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : [навч.-метод. посіб.] К. : ІЗМН, 1998. 203 с.
9. Беленька Г. В., Богиніч О. Л., Машовець М. А. Здоров'я дитини – від родини : [кол. монографія]. К. : СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.
10. Беленька Г. Стратифікація суспільства та діти в ньому. *Дошкільне виховання*. 2005. № 6. С. 10–12.
11. Богиніч О. Вивчення стану готовності батьків до народження дитини. *Імідж сучасного педагога*. 2004. № 4. С. 11–14.
12. Богиніч О. Л., Беленька Г. В. Природа і рух : [посіб. для батьків дошкільнят та соціальних педагогів]. К. : Кобза, 2003. 192 с.
13. Богиніч О. Оздоровчу ідеологію – в життя малят. *Дошкільне виховання*. 2006. № 7. С. 7–9.
14. Бойченко Т., Колотій Н, Царенко А. Як виростити дитину здоровою : посіб. [для батьків учнів молодшого шкільного віку]. К. : Прем'єр-Медіа, 2001. 204 с.
15. Бойченко Т. Є. Здоров'язберігаюча компетентність як ключова в освіті України. *Основи здоров'я та фізична культура*. 2008. № 11–12. С. 6–7.
16. Вільчковський Е. С. Від немовляти – до школяра : концепція фізичного виховання дошкільників. *Дошкільне виховання*. 1994. № 8. С. 5.
17. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : [навч.-метод. посіб]. Т. : Мандрівець, 2008. 246 с.
18. Денисенко Н.Ф., Лупиневич С.Н. Формирование здоровой личности в едином образовательном пространстве. *Личность и здоровьесберегающее пространство: сб. научн. ст. I Международного образовательного форума, (Запорожье, 5-7 мая 2010 г.)* Ч. 3. – Запорожье: Липс, 2010. С. 188–193.
19. Іванашко О. Є. Психологічний аналіз усвідомлення здорового способу життя дітьми дошкільного віку : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна і вікова психологія»Рівне, 2001. 20 с.
20. Кононко О. Л. Плекаємо здорову особистість з дитинства. *Сімейний лікар*. 2007. № 1. С. 3–4.
21. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника : автореф. дис. ... докт. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна і вікова психологія» К., 2001. 37 с.
22. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : [навч. посіб. для вищих навч. закладів]. К. : Освіта, 1998. 255 с.

23. Кононко О.Л. Виховуємо здорову особистість. *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [«Сучасне дошкілля: реалії та перспективи»]*, (Київ, 16 жовт. 2008 р.). К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С. 16–20.
24. Конституція України : Основний Закон. К. : Школа, 2002. 48 с. (Серія «Закони України»).
25. Кузьменко В. Індивідуальний підхід: десять кроків. *Дошкільне виховання*. 2006. № 7. С. 10–12.
26. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.. Педагогіка родинного виховання : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 324 с.
27. Кулачківська С. Є., Ладивір С. О. Я – дошкільник (Вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку). К. : Нора-принт, 1996. 108 с.
28. Лохвицька Л. В., Андрющенко Т. К. Дошкільникам про основи здоров'я : [навч.-метод. посіб.]. [2-ге вид., оновл.]. Т. : Мандрівець, 2008. 192 с.
29. Лохвицька Л. В., Андрющенко Т. К. Виховання здорової дитини у сучасній сім'ї. Сім'я – берегиня здоров'я дитини : [навч.-метод. посіб.]. Т. : Мандрівець, 2010. 228 с.
30. Лохвицька Л. В., Семенова Н. І. Підготовка вихователів дошкільних навчальних закладів до формування здорової особистості дошкільника. *Обрії : наук.-педагог. журнал*. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2009. № 2. С. 88–91.
31. Машовець М. А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. К. : Логос, 2000. 127 с.
32. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку : [навч.-метод. посіб.]. Т. : Мандрівець, 2010. 136 с.
33. Приходько Ю. О. Генезис провідних ставлень дитини дошкільного віку як основа її особистісного розвитку: дис. ... докт. психол. наук : 19.00.07. К., 1997. 428 с.
34. Семенова Н. І. Дослідження педагогічної культури батьків щодо формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Педагогічні науки*. №13. 2010. С.124-132.
35. Семенова Н. І. Педагогічні технології взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї у формуванні здорової особистості дошкільника. *Наукові записки Вінницького Державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наукових праць*. Випуск № 27. Вінниця, 2009. С.384-387.
36. Семенова Н. І. Формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. №4. 2012. С.180-184.
37. Юрочкіна С. О. Педагогічні засади валеологічного виховання дітей старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». К., 1997. 153 с.

Автори: Аледарь Надія Іванівна, Семенова Наталія Іванівна

Технологія формування здорової особистості дитини старшого дошкільного віку у взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї

Видання друкується в авторській редакції

Підписано до друку 16.11.2022. Формат 60*84/16
Ум. друк. арк. Зам.122ю Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк цифровий.

Друк ФОП Мажула Ю.М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року